

איזהו גיבור

הקמת המשכן על ידי משה

בפרשיות השבוע ויקהל פקודי אנו לומדים על מושג חדש בהבנת כוחות הגוף והנפש. אנו קוראים במדרש תנחומא בפרשת פקודי: "אמר לו הקב"ה למשה: לפי שהיית מיצר, שלא היה לך עשיה ולא חלק במלאכת המשכן, לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו בשבילך, כדי שידעו כל ישראל שאם על ידך אינו עומד, שוב אינו עומד לעולם ואיני כותב לו הקמה, אלא על ידך, שנאמר 'וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן' (מ, יח), וכן הוא אומר: 'וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: בַּיּוֹם הַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ תִּקַּים אֶת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד' (מ, א-ב). אמר משה: ריבונו של עולם, איני יודע להעמידו. אמר ליה: עסוק בידיך ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאליו ואני כותב עליך שאתה הקימתו, שנאמר 'וַיְהִי בַחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּת בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַיּוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן' (מ, יז), ומי העמידו? משה, שנאמר: 'וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן' (מ, יח)".

הדברים טעונים ביאור: אם אכן משה לא הקים את המשכן, מדוע נכתבה ההקמה על שמו? ואם המשכן עמד מאליו, מדוע היה צריך משה "לעסוק בידיו" ולהראות שכביכול הוא מעמידו?

גבורה גופנית לאנשים רוחניים

מצינו בכמה מקומות בחז"ל, שגבורה גופנית היא כביכול מעלה גם לאנשים רוחניים. חז"ל במדרש ויקרא רבה (כו, ט) אומרים על אהרן הכהן הגדול: "והכהן הגדול מאחיו", למה נקרא שמו כהן גדול? שהוא גדול בה' דברים: בחכמה, בכח, בנוי, בעושר, ובשנים. בנוי שהוא נאה מאחיו, **בכח שהוא גיבור**. בא וראה אהרן, כשהניף את הלויים כ"ב אלף הניף ביום אחד. כיצד היה מניפם? מוליך ומביא מעלה ומוריד, הוי שהיה גדול בכח".

מקור נוסף ליסוד זה מצינו במסכת נדרים (לח ע"א): "אמר רבי יוחנן: אין הקב"ה משרה שכינתו (=בנבואה) אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו, וכולן ממשה. גיבור, דכתיב 'ויפרוש את האהל על המשכן' (מ, יט)". **לשם מה הכהן הגדול, או הנביא זקוקים לגבורה? ומדוע היא נחשבת לגביהם כמעלה רוחנית?**

מכאן שיסודה של הגבורה הגופנית אינו בהכרח בכוחות פיסיים גרידא, אלא היא קשורה לכוחות הנפש והרוח. **הגיבור הוא זה שממצה ומנצל את כל כוחותיו, גם אם מעטים הם, למען המטרה הקדושה והמשימות הרוחניות שמוטלות עליו.**

ההיפך מ'גבורה' זו אינה 'חלישות', אלא 'עצלות'. העצל מרפה, מתחמק, לא רוצה להתאמץ ומתייאש במהירות. לעומתו הגיבור משקיע מאמץ עליון ומקדיש את כל כוחותיו, ללא שיור, למען המטרה.

השתדלות

אדם המתאמץ ועושה כל שביכולתו עד קצה גבול היכולת, מהשמים מסייעים בידו לחולל את הדבר. לפני אהרן הכהן עמדה מצוה, להניף עשרים ושנים אלף לויים ביום אחד. אדם רגיל, היה מתייאש מראש, שהרי על פניו זה דבר שנראה כאינו אפשרי. אך למרות הכל אהרן ניגש למלאכת הקודש. הוא החל להניף, וסייעו בידו משמים.

גם בהקמת המשכן מעשהו של משה נחשב, משום שהקדיש את כל כוחותיו וחושיו. העושה זאת, המעשה נקרא על שמו. משמים תובעים מכל אדם לעשות את המקסימום שביכולתו, ואז מסייעים בידו מלמעלה, והמעשה נזקף לזכותו, גם כשנעשה שלא כדרך הטבע.

אומר על כך רבי חיים שמואלביץ: "האדם אין לו אלא המעשה, ואילו התכלית והתוצאה מאת ה' יתברך. ועל כן בוודאי שהמעשים צריכים להיות כשרים ונאים מצד עצמם, ואז תצא מהם התכלית הנרצית. ואדרבה דווקא משום שאין האדם פועל התכלית, ורק ע"י מעשיו עוזרים לו מהשמים, א"כ ככל שיעשה ביתר התאמצות וביתר ניצול כוחות נפשו – יותר יסייעוהו לכך. וא"כ אין גבול ליכולתו של אדם, שהרי בין כך וכך אין התכלית מכוח עצמה. ועל כן אין להתפלא אם ביכולתו של אדם לעשות דברים שלמעלה מדרך הטבע".

office@shaalti.co.il – לתגובות

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר.

לרעיונות יפים על פרשיות ויקהל פקודי, ניתן להיכנס בקישור

<https://did.li/2tYw5>

לעיון והורדת גליון תורתך שאלתי - פרשיות ויקהל פקודי, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=7733>